

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 12694/2024
03.07.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић и Гордане Комненић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., као правног следбеника сада пок. ББ, чији је пуномоћник Никола Тадић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство правде, коју заступа Државно правобранилаштво Београд, ради рехабилитационе материјалне штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4382/22 од 24.01.2024. године, у седници одржаној 03.07.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4382/22 од 24.01.2024. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 636/22 од 13.06.2022. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да тужиљи, као правном следбенику сада пок. ББ, на име рехабилитационог обештећења на име накнаде материјалне штете исплати: на име обављеног а неплаћеног рада у редовно радно време за време лишења слободе 6.035.125,00 динара; на име обављеног а неплаћеног прековременог рада 13.056.750,00 динара; на име рада за време државног празника 406.939,52 динара; на име изгубљене зараде за време незапослености по престанку лишења слободе 1.105.409,00 динара и на име губитка пензије по основу посебног стажа 2.502.968,00 динара, све са законском затезном каматом од 18.08.2020. године до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован, тужбени захтев у делу у коме је тражено да се обавезе тужена да тужиљи као правном следбенику сада пок. ББ на име рехабилитационог обештећења на име накнаде

материјалне штете на име разлике у пензијама исплати 37.399.418,00 динара са траженом каматом. Ставом трећим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 4382/22 од 24.01.2024. године, ставом првим изреке, укинута је првостепена пресуда. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиљи, као правном следбенику сада пок. ББ, на име рехабилитационог обештећења и то накнаде материјалне штете исплати: на име изгубљене зараде за време лишења слободe 3.017.562,50 динара, на име изгубљене зараде за време незапослености по престанку лишења слободe 552.704,50 динара и на име разлике у пензијама 16.486.837,00 динара, све са законском затезном каматом од 18.08.2020. године до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужена да тужиљи, као правном следбенику пок. ББ, на име рехабилитационог обештећења и то накнаде материјалне штете исплати: на име изгубљене зараде за време лишења слободe 3.017.562,50 динара, на име обављеног а неплаћеног прековременог рада 13.056.750,00 динара, на име рада за време државног празника 406.939,52 динара, на име изгубљене зараде за време незапослености по престанку лишења износ од 552.704,50 динара, на име губитка пензије по основу посебног стажа 2.502.968,00 динара и на име разлике у пензијама 20.912.581,00 динара, са законском затезном каматом од 18.08.2020. године до исплате. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиљи на име накнаде трошкова поступка плати 574.506,00 динара.

Против правноснажне пресуде другостепеног суда тужена је благовремено изјавила ревизију, због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права, како то произлази из навода ревизије.

Испитујући побијану одлуку применом члана 408. ЗПП у вези члана 403. став 2. тачка 3. ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 55/14, ... 10/23), Врховни суд је оценио да ревизија није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности. Нема ни битне повреде из члана 374. став 1. у вези са чланом 8. ЗПП на коју се указује у ревизији, с обзиром да је другостепени суд извођењем доказа на главној расправи употпунио чињенично стање утврђено у првостепеном поступку, те на основу савесне и брижљиве оцене сваког доказа посебно и свих доказа у међусобној вези утврдио све битне чињенице за одлуку о тужбеном захтеву.

Према утврђеном чињеничном стању, након одржане расправе пред другостепеним судом, оцу тужиље, сада пок. ББ, рођеном 1926. године, је решењем Окружног суда у Новом Саду Рех 55/06 усвојен захтев за рехабилитацију и утврђено да је решење Народног одбора Другог реона Града Београда Комисије за прекршаје 30/1950 од 02.12.1950. године ништаво од тренутка доношења и да су ништаве све његове правне последице. По основу тог решења пок. ББ је био лишен слободe у времену од 28.08.1950.

године до 04.06.1952. године. Непосредно пре лишења слободe 28.08.1950. године, био је директор предузећа „...“ у Пок. ББ био је незапослен по престанку казне у периоду од 04.06.1952. године до 12.08.1952. године и од 12.11.1952. године до 01.01.1953. године. У току овог поступка, делимичном пресудом Вишег суда у Београду П 439/19 од 25.05.2015. године тужена је обавезана да тужиоцу ББ не име накнаде нематеријалне штете за претрпљен душевне болове због повреде угледа, части, слободe и права личности, као и за физичке болове и страх исплати 2.000.000,00 динара са законском затезном каматом од 25.05.2015. године, док је тужбени захтев делимично одбије, а ова пресуда потврђена пресудом Апелационог суда у Београду Гж 4925/15 од 11.02.2016. године. Правни претходник тужиље сада пок. ББ преминуо је 10.04.2015. године, а тужиља је решењем о наслеђивању Основног суда у Новом Саду О 2613/15 од 29.02.2016. године, оглашена за његовог наследника заједно са својом сестром на $\frac{1}{2}$ заоставштине, док је допунским решењем истог О 5971/16 од 19.12.2016. године, оглашена за наследника $\frac{1}{2}$ заоставштине коју чине права и обавезе из пресуде Вишег суда у Београду П 5439/14 која је постала правноснажна 11.02.2016. године. Сада, рехабилитовано лице је поднело вансудски захтев за рехабилитационо обештећење Комисији за рехабилитационо обештећење, који у погледу накнаде материјалне штете није усвојен. Вештачењем је утврђена висина тражених потраживања по основу изгубљене зараде за време лишења слободe рехабилитованог лица, на име изгубљене зараде за време незапослености по престанку лишења слободe и на име разлике у пензијама.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања другостепени суд је обавезао тужену на исплату тражене материјалне штете правилном применом одредаба Закона о рехабилитацији („Службени гласник РС“, број 72/11) и Закона о облигационим односима, уз основан закључак да тужиљи као законском наследнику рехабилитованог лица на $\frac{1}{2}$ заоставштине, преминулог након подношења тужбе у овој правној ствари, припада право на накнаду материјалне рехабилитационе штете на име изгубљене зараде за време лишења слободe рехабилитованог лица, на име изгубљене зараде за време незапослености по престанку лишења слободe и на име разлике у пензијама, у утврђеној висини, сразмерно наслеђеном уделу и са припадајућом каматом.

Ревизијом се неосновано побија правилност примене материјалног права.

Закон о рехабилитацији ("Сл. гласник РС", бр. 92/2011), у члану 26., регулише право на рехабилитационо обештећење, тако што прописује да рехабилитовано лице има право на обештећење за материјалну штету насталу због повреде права и слобода, у складу са законом којим се уређују облигациони односи (став 1.).

Закон о облигационим односима - ЗОО чланом 155. прописује да је штета умањење нечије имовине (обична штета) и спречавање њеног повећања (измакла корист), као и наношење другоме физичког или психичког бола или страха (нематеријална штета), а чланом 172. да правно лице одговара за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција (став 1.). Обим накнаде материјалне штете регулисан је чланом 189. ЗОО којим је прописано да оштећеник има поред права на

накнаду обичне штете и право на накнаду измакле користи (став 1.) као и да се при оцени висине измакле користи узима у обзир добитак који се могао основано очекивати према редовном току ствари или према посебним околностима, а чије је остварење спречено штетниковом радњом или пропуштањем (став 3.).

Имајући у виду наведено, одговорност тужене се заснива на члану 172. ЗОО и тужиљи као законском наследнику рехабилитованог лица на основу члана 189. у вези члана 155. ЗОО припада право на тражену накнаду материјалне штете у висини добитака које би рехабилитовано лице могло остварити према редовном току ствари да није било лишено слободе сходно члану 26. став 1. Закона о рехабилитацији. Пок. ББ је непосредно пре лишења слободе 28.08.1950. године, био директор предузећа „...“ у ... па се, и по оцени Врховног суда, основано могло очекивати да би он по редовном току ствари за време свог радног века заузимао највише позиције и остваривао највишу зараду у друштву (што је спречено неоправданом осудом и његовим лишењем слободе), чиме би оставрио и највишу пензију, те да би му због тога припала материјална рехабилитациона штета на име изгубљене зараде за време лишења слободе, незапослености након лишења слободе као и разлика у пензији, у утврђеним износима.

У смислу изнетог, тужена је правилно обавезана да тужиљи као законском наследнику сада. пок. рехабилитованог лица на $\frac{1}{2}$ заоставштине исплати досуђене износе на име изгубљене зараде за период лишења слободе рехабилитованог лица, на име изгубљене зараде за време незапослености по престанку лишења слободе и на име разлике у пензији, са припадајућом законском затезном каматом.

Без утицаја на правилност побијане одлуке су наводи ревизије којим се оспорава право тужиље као законског наследника рехабилитованог лица на материјалну штету у овој правној ставри, указивањем да право на материјалну штету припада искључиво рехабилитованом лицу, а не и његовим наследницима у смислу члана 26. став 1. Закона о рехабилитацији. Наиме, у смислу члана 1. став 1. и 2. Закона о наслеђивању, наследници у тренутку смрти оставиоца ступају у сва његова права и обавезе која чине заоставштину, осим оних која су строго личне природе и која се не могу пренети на наследнике. Како је рехабилитовано лице као правни претходник тужиље преминуо у току овог поступка (10.04.2015. године) након што је поднео тужбу (а претходно вансудски захтев) којом је захтевао накнаду материјалне штете, његово потраживање је постало правно оствариво имовинско право, па је исто у тренутку смрти као део заоставштине прешло на тужиљу као његовог законског наследника. Због тога, тужиља као законски наследник и процесни сукцесор њеног правног претходника има активну легитимацију да настави започети поступак и потражује накнаду материјалне штете која би припала рехабилитованом лицу као оставиоцу да је доживео окончање овог поступка, у висини наслеђеног удела, па су супротни ревизијски наводи, засновани на погрешном схватању правне природе предметног потраживања, неосновани.

Из наведених разлога, применом 414. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**